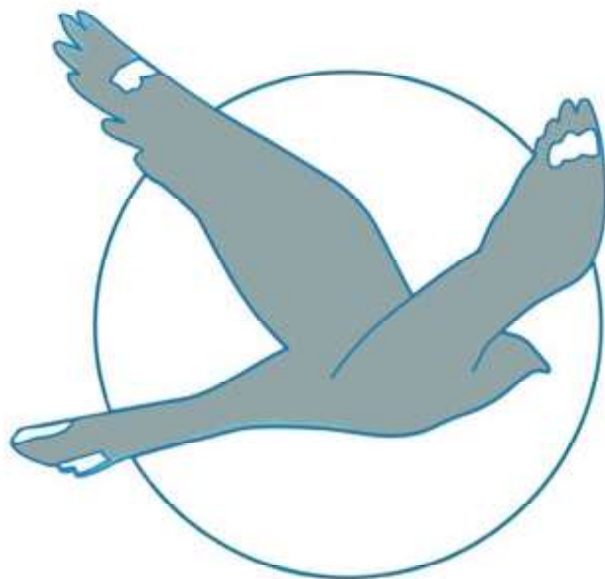

Caprimulgus

Vogelwerkgroep
Midden Overijssel

Caprimulgus

Tijdschrift van de Vogelwerkgroep Midden Overijssel

De werkgroep, opgericht op 17 januari 2001, is een onafhankelijke vereniging die zich bezighoudt met vogelonderzoek en -bescherming. Zij organiseert excursies naar vogelgebieden in en buiten de regio en geeft voorlichting over vogels.

Redactie:

Jos van Tongeren
Wilma Wijnen
Roel Janssen

Adres:

Galenshoeve 21
8052 AV Hattem
tel.: 038-4445419
e-mail:

info@vogelwerkgroepmiddenoverijssel.nl

website:

www.vogelwerkgroepmiddenoverijssel.nl

Kopij voor het volgende
nummer inleveren vóór:

15 maart - april

15 juni - juli

15 sep - oktober

15 dec - januari

Bij voorkeur per e-mail
naar:

info@wilmawijnen.nl

Tabellen en grafieken
apart aanleveren als
Word- of Excel-document.

Jaargang 20, nummer 3 augustus 2021

Inhoud

Bestuurlijk	4
Interview Rob Bijlsma	6
Boek Rob Bijlsma	10
Eindrapport havik onderzoek	12
Verslag nachtzwaluwtelling	13
Grauwe klauwier in Reggedal	18
Uit de media	20
Uit het veld	22
Mystery Bird	24

Bestuurlijk

Goed nieuws voor de vogelbevolking in en om het Wierdense Veld!

De kogel is door de kerk! Minister Schouten van LNV heeft, onder toezegging van extra budget uit het Programma Natuur, de provincie Overijssel opgedragen om voortvarend aan de slag te gaan met de maatregelen die nodig zijn om het hoogveen als belangrijkste natuurwaarde in het Wierdense Veld te behouden en waar mogelijk zelfs te verbeteren. Dat betekent dat de provincie door moet gaan op de weg om het natuurgebied natter te maken, via het dempen van sloten, het verhogen van het grondwater en het verbeteren van drainage in de veenbodem. Voor agrariërs die hierdoor in de problemen komen, omdat de grond te nat wordt, zijn aanpassingen in het landgebruik of bedrijfsverplaatsingen mogelijk.

We zijn blij dat er nu eindelijk duidelijkheid is en, na al die jaren van bestuurlijk gedoe, de waardevolle status van het Wierdense Veld wordt erkend. We hopen dat het gebiedsproces voortvarend op gang komt en dat lokale partijen als gemeenten, waterschap, landbouw en natuurorganisaties elkaar vinden en samen aan de slag gaan. De ruim 50 miljoen kunnen goed ingezet worden ten behoeve van noodzakelijk herstelmaatregelen in het hoogveen zelf, maar ook voor eigentijds waterbeheer en natuurinclusieve landbouw in de bufferzones van het Wierdense Veld, deze beslaan zo'n 180 hectare.

Goed nieuws dus voor alle vogels in en om het Wierdense Veld. En of ze het al in de gaten hadden. Dit jaar is zelfs een tweede kraanvogelpaar tot broeden gekomen. Van één paar kan het jong al vliegen. Een soort die ik niet direct met hoogveen associeer is de nachtzwaluw, maar ook van deze soort worden jaarlijks 1-2 territoria vastgesteld. Benieuwd hoe die reageren op de vernatting! Ze kunnen natuurlijk altijd uitwijken naar hun voorkeursbiotoop op de Sallandse Heuvelrug: hier werden dit jaar 119 zingende mannen geteld, drie minder dan vorige jaar, maar een prachtig aantal natuurlijk.

Vanuit de VMO zullen we de ontwikkelingen in en rondom het Wierdense Veld nauw volgen en daar waar nodig onze kennis inzetten, maar ook aan de bel trekken als maatregelen ongunstig voor vogels uitpakken. We roepen gebiedspartijen op om op zoek te gaan naar echt duurzame verdienmodellen, die zowel natuur als bedrijven ten goede komen. En dat past ook prima in de filosofie van het Nationaal Park i.o. Sallandse Heuvelrug en Twents Reggedal, waarvan het Wierdense Veld een waardevolle parel is.

Gerrit Dommerholt
Voorzitter VMO

kraanvogels
Hobbyfoto-Gijs

kneu
foto Roel Janssen

Interview

Bosbewoner Rob Bijlsma luidt alarmbel voor (roof)vogels: 'Natuur is in handen gekomen van geldaanbidders'

Bosbewoner Rob Bijlsma onderzoekt zijn hele leven al (roof)vogels en hun leefomgeving. In zijn nieuwste boek beschrijft hij waarom de natuur in Nederland juist niet veilig is bij beheerders en beschermers.

Koos Dijksterhuis 2 juli 2021, 19:27

Rob Bijlsma boven in een fijnspar. foto Rob Bouter

Dit perceel fijnsparren is ontsnapt aan de timberjacks, de machines waarmee Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten de bossen laten vernietigen, die ze zouden moeten beschermen”, zegt Rob Bijlsma. Hij woont al dertig jaar in het Nationaal Park Drents-Friese Wold, en kent die bossen als geen ander. De laatste jaren is het ene na het andere perceel tegen de vlakte gegaan.

Fietsend door de omgeving wijst Bijlsma kapvlaktes aan, waar tot de kap wespenspiegels, buizerds, haviken of sperwers broedden. “Ik heb dit jaar maar enkele succesvolle roofvogelnesten ontdekt”, vertelt hij, “en ook al is het vandaag optimaal weer, we zien er niet één jagen. Tien jaar geleden zouden we hier minimaal twee buizerds hebben zien cirkelen.”

Hoezo soortenarm?

Naaldbos zou eentonig en soortenarm zijn en moet plaatsmaken voor heide. “Dit

sparrenbosje is gered omdat Rob Chrispijn (tekstschrijver en paddenstoelkundige, red.) er zeldzame zwammen ontdekte. Hij protesteerde en het regiohoofd hield wel van paddenstoelen”, vertelt Bijlsma. “Hoezo soortenarm. Moet je kijken hoeveel boomsoorten je hier ziet opkomen. Met wat geduld verandert het geleidelijk in een gemengder bos. Of niet. Het mooie van natuur is dat er altijd onverwachte dingen gebeuren. Hoe organismen zich daarin weten te handhaven is altijd weer verrassend en bewonderenswaardig. Maar nu worden de bossen met de bijbehorende planten en dieren vernietigd. Ik ben ontzettend pissig. Het hing als een molensteen om mijn nek en ik ben blij dat het nu op papier staat.”

“Kerken van goud, dominees van hout” is zijn nieuwste boek, over de verwording van de Nederlandse natuurbescherming. Het is vlot geschreven, met de nodige ironie, en zit vol ervaringen en onderzoek van de auteur. Bijlsma (66) observeert en onderzoekt al bijna zijn hele leven vogels, hun leefwijze en leefomgeving. Uit zijn boek blijkt dat natuur zelfs in de restjes reservaat niet veilig is, integendeel. “De achteloosheid en minachting waarmee de huidige beheerder bestaande leefgebieden met de erbij behorende planten en dieren naar de knoppen helpt, zijn ronduit shockerend”, schrijft hij.

Zomertortels en matkoppen

“Op dit omheinde stuk kaalslag stond bos waarin zomertortels en matkoppen broedden”, vertelt de natuurkenner. “Die rode-lijstsoorten zijn nu verdwenen. De bedoeling is dat er klokjesgentianen en gentiaanblauwtjes voor terugkwamen. Dat lukt niet, want de vlakke raakte begroeid met pitrus en smelee. Die vegetatie wordt bestreden met zogenoemde drukkbegrazing door schapen. Die vertrapt het nest van de boomleeuwerik die zich er had gevestigd. De beheerders weten dat allemaal niet, ze hebben geen idee van wat ze aanrichten. De gemiddelde beheerder of boswachter kent slechts enkele van de tienduizenden meercellige organismen in Nederland, en dan nog alleen maar van naam.

Vier halfwassen haviksjongen op nest. foto Wil Meinderts

Bijlsma zag ze het leefgebied “van vogels, mossen, varens, paddenstoelen, reptielen, you name it om zeep helpen”. “De natuurboeren hebben de afgelopen jaren willens en wetens zoveel broedgebied van roofvogels opgeruimd en ongeschikt gemaakt, dat ze daarmee de activiteiten van traditionele roofvogelvervolgers ruim voorbij zijn gestoken. Natuurbeheerders zijn veel effectiever in het uitroeien van roofvogels. Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten vernielen broedplaatsen van roofvogels op een schaal die zijn weerga niet kent.” Bijlsma heeft die uitroeiing nauwkeurig bijgehouden. “Tussen 1990 en 2019 zijn alle roofvogels in de West-Drentse bossen sterk afgenomen”, schrijft hij, “afhankelijk van de soort met 46 tot 100 procent. Het aantal roofvogelnesten in 2016 was 29 procent van wat het was in 1996. Van de roofvogelnesten die tussen 1990 en 2019 over de kop gingen, bleek het verlies bij 6 van de 89 nesten in grove den veroorzaakt te zijn door het omzagen van de nestboom (7 procent), de rest van de verliezen had een natuurlijke oorzaak.

Omgezaagde nestbomen

Het percentage omgezaagde nestbomen liep op naar 20 procent bij nesten in douglasspar (3 van de 15), 29 procent bij nesten in fijnspar (13 van de 45), 33 procent bij nesten in sitkaspar (2 van de 6) en 57 procent bij nesten in lariks (56 van de 99). Staatbosbeheer en Natuurmonumenten hebben alleen al in mijn kleine werkgebied in West-Drenthe 14 nestplekken van wespendienven laten vellen.”

Op zandgronden zijn douglas, fijnspar, grove den en lariks bij roofvogels veruit het populairst als nestboom. En die soorten zijn het meest uit de gratie van terreinbeheerders. Door het kappen van percelen, worden de overblijvende bossnippers onbruikbaar voor de vogels. Hun broedsel mislukt en vaak beginnen ze niet eens meer aan broeden. “Hier hebben ze een lariksbos gekapt.” Bijlsma wijst. Daar zit nog een oude havikshorst die na de kap verlaten is. Veel te zichtbaar geworden voor bijvoorbeeld boommarters die bosranden afzoeken.” Het haviksnest werd ook zichtbaar vanaf het fietspad dat zelfs op een dinsdagochtend opvallend druk wordt befietst. Bijlsma heeft het (sterk toegenomen) aantal fietsers, wandelaars en honden – aangelijnd zowel als los – bijgehouden en geboekstaafd. Ook de landbouw krijgt ervanlangts (“In 2016 gebruikte de landbouw 5,7 miljoen kilogram aan bestrijdingsmiddelen”) en een oude bekende als de ‘blikjesindex’ haalt zijn boek: het tellen van achtergelaten blikjes op een vast traject

BMI van de boswachter

Er is ook een nieuw onderzoekje toegevoegd, dat kansrijk is voor de Ig-Nobelprijs over grappig onderzoek dat aan het denken zet: Bijlsma houdt het abdominale profiel van boswachters bij. Die term is door ganzenonderzoekers bedacht, als maat voor conditie. Ganzen die zich volvreten voor hun vliegreis naar hun broedgebieden, krijgen een hangbuik. De dikte van hun buik wordt op het oog bepaald en weergegeven op een schaal van mager tot dik. Bijlsma deed dat met boswachters en zette ze in een grafiek.

foto's Rob Buiten

Die vertoont een gestaag stijgende lijn; boswachters worden steeds dikker. “De groene brigade staat midden in de samenleving, zelfs wat buikjes betreft”, schrijft hij.

De BMI van boswachters hangt wellicht samen met de afstand tot hun auto. Hij mat die afstand in de 62 keer dat hij in ruim twee jaar (650 velddagen) een ‘groenjas’ tegenkwam. “De grootste afstand tussen een boswachter en zijn auto was 260 meter”, aldus Bijlsma. “In 70 procent van de ontmoetingen ging het om een langsrijdende auto met logo van een groene organisatie.”

Als Bijlsma beheerders bijpraat over roofvogels die lijden onder houtkap, is de reactie altijd: “Waar gehakt wordt vallen spaanders”. Zelf zwaait hij met de scherpe bijl. “Ik mis de diplomatieke tact om onwelgevallige boodschappen klantvriendelijk aan de man te brengen”, schrijft hij. Hij heeft, al kent hij uitzonderingen, voor natuurbeheerders geen goed woord over. De meesten zijn volgens hem onkundigen die leugenachtige praatjes verkondigen, recht tegen wetenschappelijke kennis in. “Natuur is in handen gekomen van geldaanbidders die er een verdienmodel van hebben gemaakt.”

Als oplossing oppert hij ontslag, een fikse bezuiniging op salarissen en subsidiestop. Van het uitgespaarde geld kan veel meer terrein worden gekocht en beschermd. “Een hek erom en niets doen, alleen maar kijken wat er gebeurt. En dat opschrijven en publiceren, zonder enig waardeoordeel.”

Kerken van goud, dominees van hout

over de verwording van de Nederlandse natuurbescherming;

Atlascontact 2021

Auteur: Rob Bijlsma

De natuurbescherming in Nederland verkeert in crisis, alleen weet ze dat zelf nog niet. Niet alleen het politieke midden loopt stuk op ideeënarmoede, ook veel mensen die in de natuurbescherming werken hebben vaak beperkt besef van waar ze werkelijk mee bezig zijn.

Dit wordt door Rob Bijlsma overtuigend aangetoond in zijn nieuwe boek *'Kerken van goud, dominees van hout'*. Wie Rob een beetje kent, weet dat hij de werkelijkheid tot in verbluffende details weet te vervatten in cijfers.

Hij beschrijft bijvoorbeeld de teloorgang van roofvogels die door natuurbeheerders in zijn West-Drentse territorium vakkundig het bos uitgezaagd worden. Nestbomen verdwijnen bij de vleet, reflectie op eigen handelen door de beheerders is vrijwel afwezig

De flora- en faunachecks die de Gedragscode Bosbeheer voorschrijft blijken in de praktijk veelal een wassen neus.

Recreatie? Bijlsma's blikjesindex laat een voortdurende toename van zwerfvuil achterlatende recreanten zien. De padendichtheid nam sinds 2000 enorm toe in het Nationaal Park Drents-Friese Wold. Nergens in het gebied ben je tegenwoordig verder dan 500 m. van een pad af. De effecten op natuur laten zich raden: vogels verstoord, jonge vogels net voor het uitvliegen dood in het nest, hazelwormen en

zandhagedissen platgereden door mountainbikers, reeën doodgebeten door honden.

De ongeremdheid van mensen en huisdieren komt in de natuur maximaal tot uiting. Handhaven dan maar? Het gebeurt veel te weinig, zeggen overigens ook diverse boswachters. Daar moet echt veel meer in geïnvesteerd worden. Natuurlijk chargeert Bijlsma als hij vrijwel iedere natuurbeschermers over 1 kam scheert met “pratende hoofden” en nietsnuttige ecologen.

Vraag mensen echter naar hun natuurbelevissen en er komen verhalen over snoeken en slangen, gezoem en gezinder. Die werkelijkheid is in taal te vatten, zoals Jac. P. Thijsse ooit deed. De natuurbescherming moet als de wiedeweerga die taal weer gaan spreken, het hart raken!

Mensen de liefde voor natuur bijbrengen. Zodat het weer gaat over ‘ontembare zanglijsters’ (Jac. P. Thijsse 1920) en ‘onsterfelijke nachtegallen’ (Pot & de Beauvoir 2018). Of zoals Ben Koks onlangs schreef: Vogels wijzen ons de weg (Koks 2021). Terug naar de eerste liefde!

Het achterliggende mensbeeld in veel van Bijlsma’s analyses is gestoeld op wantrouwen en cynisme. Dat brengt ons helaas niet waar we zijn moeten. Toch denk ik dat natuurbescherend Nederland er goed aan doet om Bijlsma’s betoog ter harte te nemen.

En voor de goede orde: er zijn gelukkig tal van natuurbeschermers, -beheerders en ecologen die met verstand van zaken én liefde voor natuur zich voor die natuur inzetten. Waar zij tegenaan lopen, daar kunnen we een hoop van leren.

Roel Janssen

Eindrapport van het havik onderzoek:

In de Caprimulgus van januari jl. (Jaargang 20, nummer 2 blz. 10 - 16) is aandacht besteed aan de havikperikelen op de Sallandse Heuvelrug en werd er geconcludeerd, vooruitlopend op het eindverslag dat:

“Aan de hand van de data van dit onderzoek kan geconcludeerd worden dat de territoriale haviken op de Sallandse Heuvelrug geen voorkeur vertonen voor de heide. Wanneer de haviken wel op de heide zijn, hebben ze alsnog een voorkeur voor bos/struweel. Uit de prooionderzoeken is niet gebleken dat de gezenderde, territoriale haviken korhoenders prederen. Territoriale haviken lijken op grond van dit onderzoek geen grote bedreiging te vormen voor korhoenders op de centrale heide. Het predatie risico is hoger in bossen en nabij bosranden langs de heide”.

[Home](#) [Researchers](#) [...](#)

Search...

Een ruimtelijke analyse van predatierisico van korhoen Lyrurus tetrix door havik Accipiter gentilis op de Sallandse Heuvelrug

Ralph Buij, Gerard Miskens, Margreet Laar, Mees van
Horsen, Jonathan Janse, Hugh Jansman, Sander
Moonen

Animal Ecology, Biosystematics

Research output: Book/Report • Report • Professional

Voor het gehele rapport:

Dit rapport is gratis te downloaden van <https://doi.org/10.18174/549535> of op www.wur.nl/environmental-research (ga naar 'Wageningen Environmental Research' in de grijze balk onderaan).

Wageningen Environmental Research verstrekt geen gedrukte exemplaren van rapporten.

Note Eef Jansen:

“Er ging een erucht dat SBB volgend jaar Haviken zou gaan wegvangen. Ik heb daarover direct met SBB-boswachter Bas van Noord gemaild. Zijn commentaar “Fabels, SBB gaat geen Haviken vangen.” Ik had trouwens van Ralph Buij al gehoord dat SBB de vangkooien zou verwijderen. Het rapport is duidelijk met de conclusies. Jammer dat het onderzoek toch enkele Haviken noodlottig is geworden. (Dode Havik, zeker 2 nesten verlaten) Wanneer zou het bij SBB doordringen dat het bijplaatsen van Korhoenders een heilloze onderneming is...”

Verslag nachtzwaluwtelling 2021

Resultaten van de 27^e opeenvolgende telling naar het voorkomen van de Nachtzwaluw (Caprimulgus europaeus) op de Sallandse Heuvelrug

Gerrit Dommerholt

Inleiding

Dit jaar is voor de 27^e achtereenvolgende keer een nachtzwaluwinventarisatie gehouden op de gehele Sallandse Heuvelrug (SH). De telling werd georganiseerd door de Vogelwerkgroep Midden Overijssel (VMO). Hierbij werden tijdens twee avonden (de 1^e telling werd vanwege onweersdreiging afgelast) alle heidevelden en bos/heideranden op de SH op het voorkomen van de nachtzwaluw (*Caprimulgus europaeus*) onderzocht. Het blijft interessant om deze soort jaarlijks te volgen omdat zijn biotoop, nog steeds verandert. Vanaf 1995 is het aantal territoria spectaculair toegenomen. De soort is de laatste decennia ook landelijk in opmars. Dus naast een kwantitatieve en kwalitatieve verbetering van het broedbiotoop op de SH spelen mogelijk ook andere zaken, zoals omstandigheden in de overwinteringsgebieden en/of klimatologische factoren in het broedgebied, een rol.

Omvang biotoop

Het heideareaal is dit jaar vanwege boskap uitgebreid en bedraagt ca. 1457 ha en betreft de volgende deelgebieden (Sovonplots):

plotnr	gebied	opp (ha)
4924	Haarlerberg	400
4925	Rietslenk	115
4926	Wolfsslenk/Noetselveld	286
4927	Hexel	90
4932	Holterheide	90
4933	Numendal	41
10971	Hellendoomseberg	13
10972	Holterberg	2
4928	Palthe	67
4929	Sprengenberg	186
4930	Oasekop	105
4931	Varkensbos	63
	totaal heidegebied	1457

Fig. 1 oppervlakte heideareaal Sallandse Heuvelrug 2021

Methode

Op de vrijdagen 25 juni en 2 juli 2021 werd van 22:00-24:00u geteld.

Dit jaar waren weer ca. 40 tellers actief verdeeld over 24 telposten.

Medewerking aan de telling werd gegeven door leden van de IVN-vogelwerkgroep uit Nijverdal, medewerkers van Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten, overige vrijwilligers en leden van de organiserende vereniging VMO.

De telling is als simultaantelling uitgevoerd, waarbij uiteraard gestreefd werd naar uitsluitende waarnemingen. Om dubbeltellingen te voorkomen hebben tellers tijdens en na de telling overleg. Hierbij is van belang dat tijdregistratie van de waarnemingen nauwkeurig gebeurt.

De volgende waarnemingen van nachtzwaluwen werden, met exact tijdstip, genoteerd en ingetekend op veldkaarten:

1. Geslacht
2. Triller
3. Roep “kwoiek kwoiek”
4. Vleugelklappen
5. Zicht (vliegen, rusten)

Weersomstandigheden

Voor een goed telresultaat zijn de weersomstandigheden van groot belang. Nachtzwaluwen zijn vooral actief bij warm weer met weinig wind. De 1^e telling (18 juni 2021) werd vanwege

onweersdreiging afgelast 2° en 3° telling zijn onder goede klimatologische omstandigheden verlopen.

Resultaten

De eerste zingende man op de SH werd op 8 mei waargenomen.

Dit jaar zijn op de gehele Sallandse Heuvelrug **119 territoria** vastgesteld. Een daling met 3 ten opzichte van 2020.

In onderstaande tabel is het aantal territoria per telgebied weergegeven en is te lezen hoe deze zich verhouden tot de tellingen van voorgaande jaren,

	aantal territoria per jaar																										
Gebied	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Natuurnuilen	10	12	10	10	14	10	11	13	13	17	19	21	20	20	25	23	28	27	24	30	30	31	30	37			\$7
Sterrenhoorn	3	3																									
Hollandsche	1	1																									
Sallandse heer																											
Haukeluizen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3
Roodborst/Noordse heer	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wolfskruik/Noor	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	15
Hollandsche	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Nummendal	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Hollandsche Dons																											2
Particulier terrein																											
Hollandsche	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	28	34	31	44	43	39	41	47	56	53	56	62	63	61	64	61	72	69	71	98	89	97	102	99	108	122	119

Fig. 2 aantal territoria vanaf 1995 van de Nachtzwaluw (*Caprimulgus europaeus*) op de Sallandse Heuvelrug

In onderstaande grafiek is de ontwikkeling van het aantal nachtzwaluwterritoria vanaf 1995 weergegeven.

Fig. 3 Grafiek ontwikkeling territoria Nachtzwaluw (*Caprimulgus Europaeus*) op de Sallandse Heuvelrug.

Andere waarnemingen

Veel telposten maakten melding van territorium- en baltsvluchten van de houtsnip (*Scolopax rusticola*). Vaak was ook luid en duidelijk de “psiep” roep en knorrende “orr-orr-orr” roep te horen.

Ook werden diverse oude en jonge ransuil (*Asio otus*) en bosuilen (*Strix aluco*) gehoord. Dit jaar werden 2 boomvalken (*Falco subbuteo*) gemeld boven de Wolfslenk.

Discussie

Om vergelijkingen tussen gebieden mogelijk te maken en om kwalitatieve uitspraken te kunnen doen over het gebied is de dichtheid per 100 ha interessant. Dit kengetal heeft zich als volgt ontwikkeld:

Fig. 4 Dichtheid per 100 ha per jaar van de nachtzwaluw telling (*Caprimulgus europaeus*) en oppervlakte heide (ha) op de Sallandse Heuvelrug

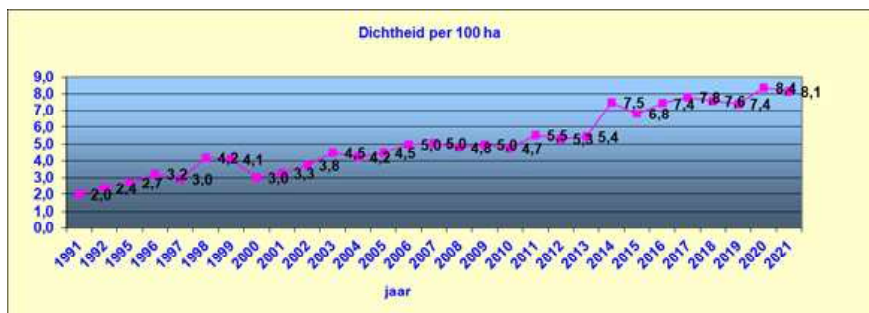

Fig. 5 Dichtheid per 100 ha per jaar van de nachtzwaluw telling (*Caprimulgus europaeus*) op de Sallandse Heuvelrug

De dichtheid per 100 ha geschikt gebied in 2021 is **8,1**.

De nachtzwaluw heeft vanaf 1995 een mooie ontwikkeling doorgemaakt: werden er in 1995 nog maar 28 broedparen geteld, de laatste jaren steeg het aantal tot boven de 100 paren. Een deel kan worden toegeschreven aan areaal vergroting door boskap. De in 1991 ingezette maatregelen tot behoud van het korhoen in Nederland hadden en hebben een positief effect op herstel en verbetering van het heidebiotoop en haar vogelbevolking op de Sallandse Heuvelrug.

Voornamelijk soorten als nachtzwaluw, geelgors, roodborsttapuit, grasmus, kneu en vanaf 2005 ook de grauwe klauwier hebben hiervan geprofiteerd, maar ook de houtsnip, een soort die tijdens de tellingen veelvuldig is waargenomen. Hoewel nadrukkelijk moet worden gesteld dat bij deze soorten ook landelijke tendensen een rol spelen.

Het grootste deel van de toename lijkt echter kwalitatief van aard: het is niet eenvoudig om

aan te geven wat de exacte oorzaken van deze toename zijn. Zo is er de landelijke toename in de kerngebieden van de nachtzwaluw. Deze moet mogelijk los gezien worden van biotoopverbetering en kan bijvoorbeeld veroorzaakt worden door betere overleving in de overwinteringsgebieden beneden de Sahara en/of gunstige weersomstandigheden tijdens voor- en najaarstrek. Maar bijvoorbeeld ook door positieve klimatologische effecten in het Nederlandse broedgebied, waardoor het aanbod van grotere nachtinsecten (met name vlinders) in het biotoop groter is.

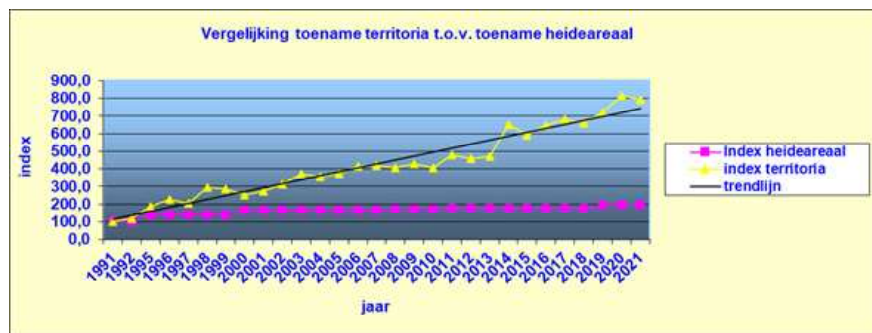

Fig. 6 Vergelijking toename aantal territoria t.o.v. toename heideareaal

Een vergelijking van de index van toename van territoria met de index van toename heideareaal laat zien dat de toename voor een belangrijk deel kwalitatief van aard is: bij gelijkblijvend areaal (ha) neemt het aantal territoria sinds 2000 nog steeds toe. Dat is bijvoorbeeld mooi te zien op de Haarerberg: in 2019 leidde de boskap nog niet tot extra territoria. In 2021 steeg het aantal territoria in dit deel van het heidegebied met 8.

Colofon

Publicatie en gebruik van de gegevens in dit verslag mag, maar alleen onder vermelding van “Verslag nachtzwaluwtelling Sallandse Heuvelrug 2021, Vogelwerkgroep Midden Overijssel (VMO) - G.J.G.Dommerholt”

De grauwe klauwier in het Reggedal

Profiteert ook de grauwe klauwier van het Regge-herstelproject?

Een goed onderbouwd antwoord op deze vraag kunnen we misschien het best van een terreinbeheerder of ecooloog van Landschap Overijssel verwachten. Feit is wel dat de grauwe klauwier de afgelopen twee jaar succesvol heeft gebroed in het Reggedal. In 2020 had een paartje grauwe klauwier een territorium op Katenhorst, een stuk grond van

ongeveer 4 hectare groot, dat ligt tussen de stuw Overwater en Schuilenburg en dat in beheer is van Landschap Overijssel. Het is een halfopen, enigszins ruw stukje grasland met daarin een kikkerpoel, er is opslag van wilgen en jonge elzen en, heel belangrijk, er staan ook verschillende redelijk grote bramenstruiken en mogelijk ook sleedoorn. Regelmatig grazen hier ook enkele runderen. Het nest werd zeer waarschijnlijk gebouwd in een van deze grote bramenstruiken.

Ook dit jaar 2021 was er sprake van een succesvol broedsel van de grauwe klauwier langs de Regge. Een paar weken geleden kwam ik oog in oog te staan met een mannetje grauwe klauwier in de Tatum's, een gebied dat ook beheerd wordt door Landschap Overijssel en dat ligt tussen Schuilenburg en Hancate. Ook dit is een ruw stukje open cultuurlandschap, op diverse plekken wat moerassig. In dit gebied meandert de Regge zoals dat ook zo'n 150 jaar geleden gebeurde. Er is een weelderige plantengroei en een diversiteit aan bomen en struiken, waarvan wilgen en elzen het merendeel uitmaken.

Ook hier zijn weer volop bramenstruiken aanwezig, evenals een enkele meidoorn. Toen ik het mannetje van de grauwe klauwier in mijn vizier kreeg, ben ik meteen van de fiets gestapt, verrekijker in de aanslag en maar geduldig wachten. De vogel liet zich al gauw weer zien, in de top van een jonge eik en nadat hij regelmatig op de grond dook om waarschijnlijk insecten te vangen, viel mij op dat hij steeds terugkeerde naar dezelfde wilgenstruik. En tot mijn grote verbazing en blijdschap zaten in deze wilg ook mevrouw klauwier met zeker twee, mogelijk zelfs 3 juveniele vogels. Mijn dag kon niet meer stuk.

foto's Jan Hallink en Jos van Tongeren

Het mannetje heeft een kastanjebruine rug, een grijze kop met haaksnavel, een enigszins roze borst en heel erg opvallend is het zwarte masker rond de ogen. De zang van de man stelt eigenlijk niks voor.

Het vrouwtje is minder opvallend van kleur, wat meer met lichtbruine tinten en een enigszins geschubde bruin/beige borst.

Qua verenkleed lijken de jonge vogels wel erg veel op hun moeder.

De vogels foerageren vanaf een hoge tak in een struik of jonge boom. Hun voedsel bestaat voornamelijk uit insecten, maar ze vangen ook hagedissen, kleine zangvogeltjes en muizen.

Typend voor deze vogel is dat hij het overschot aan voedsel vastprijkt aan de stekels van bramen, meidoorn of ander stekelig struikgewas, maar soms ook wel aan prikkeldraad. Een handige manier om een voedselvoorraadje aan te leggen.

De grauwe klauwier is een echte zomervogel, ze overwinteren in zuidelijk Afrika en komen pas in mei naar onze streken. Als broedvogel staan ze op de Rode lijst, maar gelukkig zit het aantal broedparen de laatste jaren weer enigszins in de lift, met name in het oosten van ons land.

Wil je ook kans maken om een grauwe klauwier te spotten: er zijn naast waarnemingen in het Reggedal ook territoria vastgesteld in het Wierdense Veld, de Borkeld, de Lemelerberg en de Sallandse Heuvelrug.

Maar dat wordt dan pas het komende voorjaar.

Veel succes.

Jos van Tongeren

Uit de media

In deze rubriek vindt u becommentarieerde samenvattingen van berichten die in de media zijn verschenen. Als u iets voor deze rubriek hebt; graag het bericht met samenvatting, eventueel voorzien van commentaar, inleveren bij de redactie.

In deze uitgave staat een artikel over het belang van akkerranden voor insecten en zaad-etende vogels. Akkerranden, brede stroken ingezaaid met een gras- en kruidenmengsel, zijn een maatregel binnen het Agrarisch Natuurbeheer die voedsel en broedgelegenheid bieden voor akkervogels. Broedvogels zoals veldleeuwerik, geelgors en grasmus profiteren van deze randen. Ook voor overwinterende vogels lijken deze randen vanwege de verbeterde voedselsituatie van belang. Landbouwgebieden worden ook in de nazomer en het najaar veel door vogels gebruikt. Dit kunnen zowel lokale broedvogels als trekvogels zijn. Over het gebruik van akkerranden tijdens deze periode is echter weinig bekend. De verwachting is dat akkerranden gunstige voedselomstandigheden bieden voor zowel zaadals insectenetters. Kruidenrijke akkerranden bieden een grote variatie aan zaden, insecten en ongewervelden.

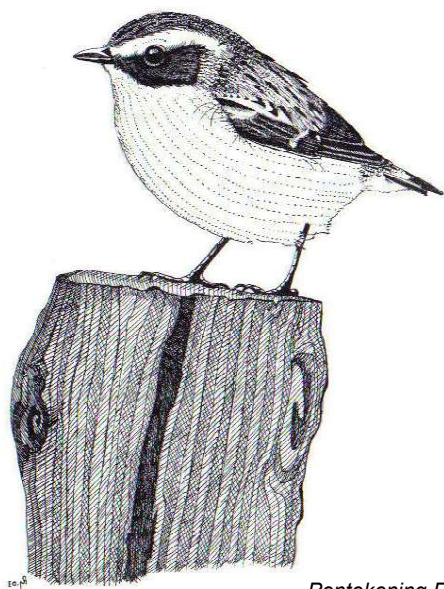
Om het belang van akkerranden voor vogels te bepalen, is er in het najaar van 2018 een onderzoek gedaan in de Zegenpolder nabij Rhooen (ZH). Naast het doen van tellingen werden er ook vogels gevangen om meer te weten te komen over hun conditie en herkomst. Tijdens de tellingen werden er in de akkerranden 21 vogelsoorten waargenomen.

Grasmus en paapje waren de algemeenste insectenetters. Kneu, putter en rietgors de meest voorkomende zaadeters. Insecten namen vanaf eind augustus af. Grasmus en kleine karekiet werden alleen in augustus waargenomen. Het paapje kwam vanaf eind augustus tot september voor. De roodborsttapuit werd gedurende de gehele periode van 10 augustus tot 12 oktober waargenomen. Van de zaadeters waren kneu, putter, rietgors en fazant eveneens gedurende de gehele periode aanwezig. Vanaf oktober verschenen ringmus, zanglijster en veldleeuwerik.

Ongeveer twee derde van de vegetatie bestond uit kruiden. De hoogte van de vegetatie was gemiddeld 60cm. De volgende vogelsoorten werden waargenomen: Acrocephalus spec., blauwborst, blauwe reiger, bosrietzanger, fazant, gele kwikstaart, grasmus, graspieper, groenling, grote zilverreiger, houtduif, ijsvogel, kleine karekiet, kneu, koolmees, putter, rietgors, ringmus, roodborsttapuit,

paapje, tapuit, veldleeuwerik, witte kwikstaart, zanglijster. De hogere aantallen zaadeters (kneu 413, putter 558 en rietgors 220) zijn waarschijnlijk te verklaren doordat tijdens de studieperiode de meeste zaadeters foerageerden op wilde cichorei, een relatief hoge plantensoort. Mogelijk had ook de aanwezigheid van rietkragen langs randen een positief effect op het voorkomen van vogels, omdat dit schuilgelegenheid biedt. De meeste gevangen zaadeters ruiden lichaams-

veren; dit duidt op lokale herkomst. De indruk bestaat dat kneuen, putters en rietgorzen met hun uitgevlogen jongen naar de akkerranden trekken om hier te foerageren. De meeste insecteneters ruiden niet, maar hadden wel vetreserve. Dit duidt op trekvogels die een stopover in relatief goed habitat maken. Dit is een waardevolle studie! Met een mooie lijst van vogelsoorten. Alleen de patrijs, een akkervogel bij uitstek, heb ik in deze lijst gemist. Henk Roelofs.

paapje

Pentekening Ronald Messemaker

Uit het veld

Na een stormachtige donderdag in maart, ga ik op vrijdagmorgen vogels inventariseren. De verwachting was dat de wind af zou nemen. Maar er staat nog steeds een harde wind. Dat valt tegen en de verwachtingen zijn niet hoog gespannen. Hoor vinken, roodborst, zanglijster, grote bonte specht en een koolmees. Het schijnt deze morgen niet veel te worden. Totdat ik bij een kapvlakte kom en daar hoor ik een boomleeuwerik. Onvoorstelbaar. Een boomleeuwerik in zangvlucht bij windkracht vijf.

Bij een iets verder gelegen kapvlakte weer een boomvlucht in zangvlucht. Dat ziet er goed uit. Het inventarisatie-seizoen vordert. Maart, april, mei er is nog maar één boomleeuwerik op de kapvlakte aanwezig. Eind april begin ik op een klein heideveldje. Het is bewolkt en rustig weer. Een zanglijster zingt zijn mooie lied over bos en heide. Dus even stil luisteren. Ik loop dan verder het bos in en noteer op verschillende plaatsen de gekraagde roodstaart, ook een mooie soort met zijn karakteristieke liedje.

De boomklever broedt hier met één paar. Ook zie en hoor ik de toch altijd mooie goudvink, de fitis, de tjiftjaf en de zwartkop zijn hier talrijk aanwezig. In de verte dreunt de klop van de zwarte specht, dat klinkt toch wel anders dan de klop van de grote bonte specht. Het wordt mei en alle broedvogelsoorten zijn nu wel aanwezig en ik heb al een aantal bezoeken aan de heide gebracht. De roodborsttapuit, boomleeuwerik en

veldleeuwerik heb ik al aardig in beeld. Ook de koekoek zwerft over de heide en heeft een groot territorium. Een korhaan balst, een echt Sallandse geluid. Een boomvalk scheert laag over de heide. In maart zag ik hier nog een mannetje blauwe kiekendief, maar die is verder getrokken. Een raaf vliegt langs de bosrand waar koolmees, pimpelmees, holenduif, boomklever, gekraagde roodstaart, bonte vliegenvanger en kauw broeden. Ik loop een pad op naar een wildakker, zou de grauwe klauwier er al zijn? Ja, ik hoor zijn krassende lied. En daar zit het mannetje waar hij altijd zit te zingen in een dode grove den. Na een poosje observeren ga ik terug, om hem niet te storen in zijn lied.

Op 31 mei breng ik een inventarisatie-avondbezoek op de Holterberg. Het is windstil en nog warm. Een mooie vogelavond, roodborst, vink, fitis, tjiftjaf en zwartkop zingen nog. Het wordt schemerig, tijd voor de houtsnip en nachtzwaluw. Hoe ik ook tuur naar de wolkeloze lucht, ik zie geen houtsnip, maar dan een kwartier na zonsondergang klinkt vanaf een kapvlakte met een gevarieerde bosrand van berk, beuk, eik en grove den de triller en de roep van de nachtzwaluw.

Dan vlug naar de volgende kapvlakte, waar verleden jaar ook een nachtzwaluwterritorium was. Vijf minuten luisteren, in de verte hoor ik nog de eerste nachtzwaluw. Een koekoek vliegt al roepend over. En dan ook hier de triller van een nachtzwaluw. Luister

bij nog een paar kapvlaktes, maar die liggen er stil en verlaten bij. Het is donker als ik de Holterberg af fiets. En

over de Holterenk zie ik de verlichting van Holten.
Henk Roelofs.

*goudvink
foto Roel Janssen*

Mystery Bird

Welke vogelsoort werd afgebeeld in de vorige Caprimulgus?

foto's Roel Janssen

Het was de **roze pelikaan** (*Pelecanus onocrotalus*), Eng.: Great White Pelican, een van de algemeenste en wijdverbreidste pelikanen. Hij komt voor in een groot deel van Zuidoost Europa, Afrika, West- & Centraal-Azië en India.

De goede inzending was van **Jan Bosscher** die aangaf deze soort in The Gambia en Cyprus te hebben gezien.

Een volwassen vogel heeft een wit kleed, vaak met een oranje-rose zweem (voornamelijk in het broedseizoen). De voorborst is geel. De slagpennen zijn volwassen dieren zwart, en in de vlucht goed zichtbaar, waarbij ze contrasteren met de witte veren op de voorzijde. Bij juveniele roze pelikanen is de mantel bruin met grijs, en de onderzijde asgrauw. Ze worden witter naarmate ze ouder worden. De juveniele dieren hebben een donkere vleugelvoorrand. De snavel is grijsig geel en de grote keelzak is heldergeel, oranje of roze-wit van kleur. Aan het einde van bovensnavel zit een scherpe haak. De korte poten zijn oranje-rose. Tussen de vier tenen bevindt zich een zwemvlies. De ogen zijn donkerbruin en omringt door naakte geelroze huid. Een roze pelikaan in broedkleed heeft behalve de roze zweem over het kleed een kuif en een gele halsvlek, en worden de kleuren van de snavel en de keelzak helderder. Ook zwelt de kale huidplek rond de ogen op. Hij is ongeveer 140 tot 178 cm lang en 9 tot 11 kg zwaar. De spanwijdte is 270 tot 360 cm. Vrouwtjes zijn kleiner dan mannetjes. De snavel is 29 tot 47 cm lang.

De eveneens in Zuidoost-Europa voorkomende **kroeskoppelikaan** (*Pelecanus crispus*) wordt iets groter. Ook zijn de poten van de kroeskoppelikaan grijs in plaats van roze, is de ondervleugel niet contrasterend zwart-wit maar egaal vuil bruin. Juveniele roze pelikanen zijn donkerder van kleur dan juveniele kroeskoppelikanen.

Verspreiding, leefgebied en trek

De roze pelikaan komt voor in Zuidoost-Europa, Rusland, West- en Centraal-Azië (tot in Mongolië en Noord-India) en het grootste deel van Afrika. In Europa broedt hij voornamelijk in de Donaudelta. Ook komen broedparen voor in het Prespameer (op de grens van Griekenland en Noord-Macedonië) en in Bulgarije.

De roze pelikaan heeft zijn leefgebied in meren (zowel in zoetwater als in zoutwater), rivierdelta's, moerassen, baaien en rond binnenzeeën. Ze vissen voornamelijk in ondiepe meren.

De Europese en Noordwest-Aziatische populaties trekken in oktober in grote groepen weg naar het gebied rond de Rode Zee, zuidwaarts tot Oost-Afrika. Ze worden hierbij soms vergezeld door ooievaars en roofvogels. Veel exemplaren verzamelen zich op de trek langs de kust van Israël, waar groepen van enkele duizenden dieren kunnen voorkomen. Eind april, begin mei keren ze weer terug. Tijdens de trek leggen ze afstanden af van 1500 tot 6500 km. De Afrikaanse en Indische populaties zijn standvogels.

Leefwijze

De roze pelikaan leeft in grote kolonies. Het is een zeer sociale soort, die altijd het gezelschap van soortgenoten opzoekt. Een eenzame pelikaan is meestal een ziek of verdwaald dier. In Afrika kan een zwerm uit enkele duizenden dieren bestaan, vooral in de winter, als zwermen uit Europa zich vermengen met de Afrikaanse dieren. In Afrika wordt hij meestal vergezeld door andere watervogels zoals maraboes, aalscholvers en flamingo's. De zwerm kent geen rangorde, maar oudere dieren krijgen wel de beste prooien, mede omdat ze de meeste ervaring hebben met het vangen van prooien. Agressie komt zelden voor, en is meestal beperkt tot een korte ruzie over nestmateriaal of een vis. Mocht de ruzie toch uit de hand lopen, dan kan hij de keelzak van zijn rivaal lelijk verwonden met de haak aan het einde van de bovensnavel.

Slapen en rusten gebeurt eveneens in groepen, voornamelijk in rietkragen. Bij gebrek aan het riet of andere hoge oeverbegroeiing rusten ze op eilandjes en zandbanken. De gunstigste rustplaatsen worden geregeld bezocht. Als slapen op de grond te gevaarlijk is (bijvoorbeeld door jagers) of als hij door slecht weer niet op tijd een gunstige slaapplek heeft kunnen vinden, slaapt de roze pelikaan zelfs in een boom. In gevangenschap wordt de roze pelikaan tot dertig jaar oud. Behalve de mens kent hij geen vijanden. Jonge vogels kunnen wel gegrepen worden door grotere roofvogels.

Voortplanting

Het broedseizoen loopt van mei tot juli. Tijdens de balts verzamelen de mannetjes in groepen, en pronken ze tegen elkaar op. De hierdoor aangetrokken vrouwtjes kiezen een mannetje uit. Soms gaan meerdere mannetjes achter een vrouwtje aan, waarvan een zich vaak als leider gedraagt. Uit deze groep kiest het vrouwtje haar partner. Hierna gaat de balts verder. De twee zonderen zich even af om de band te verstevigen, waarna ze zich weer samenvoegen bij de groep. Het mannetje wijkt hierbij niet van haar zijde. Het vrouwtje kiest de nestplaats in de broedkolonie. Een geschikte broedplaats bevindt zich meestal in rietkragen of lage zand- en moddereilandjes in rivierdelta's en ondiepe (visrijke) meren. Als ze een geschikte

plek heeft gevonden krabt ze in de grond met haar snavel en neemt ze op die plek plaats. Hierna vindt de paring plaats. Vervolgens gaat het mannetje op zoek naar nestmateriaal, dat hij in de snavel vervoert. Het vrouwtje bouwt het nest.

De roze pelikaan broedt in een groot nest van riet, lisdodde en twijgen tussen platgetrapt riet. Een legsel bestaat uit een tot drie (meestal twee) eieren, die een dag na elkaar worden gelegd. Het ei weegt 155 tot 195 gram. Het broeden wordt door beide ouders gedaan, maar het vrouwtje zit het langst op het nest. Het broedende ouderdier slaapt op het nest, het niet-broedende dier naast het nest of in het foerageergebied. Na 29 tot 32 dagen komen de eieren uit. Bij de geboorte is het jong kaal. Na drie tot veertien dagen ontwikkelt zich een spaarzaam donskleed. Het blijft veertien dagen op het nest. Het jong wordt tweemaal per dag gevoerd door beide ouders. De eerste twee weken eet het jong een door de ouders opgebraakte brij. Later moeten ze zelf met de kop de keelzak in, om de stukken vis uit de slokdarm van de ouderdier te halen. De broedkolonie bevindt zich soms ver van de foerageergebieden af, waardoor de ouderdieren vaak tien tot vijftig, soms wel honderd kilometer op een dag moeten afleggen.

Na drie tot vier weken verzamelen de jongen zich in zogenaamde 'crèches'. Deze crèches worden in de gaten gehouden door enkele volwassen dieren. De jonge pelikanen hebben dan een dicht, donkerbruin donskleed. Als de ouders de crèche bezoeken om te voeren, herkennen zij hun jongen. Als de pelikanen twee maanden oud zijn, kunnen ze hun eigen voedsel zoeken, en vanaf die tijd verlaten ze de crèche. Na 65 tot 70 dagen zijn ze in staat om te vliegen en zijn ze zelfstandig. Na drie tot vier jaar zijn ze geslachtsrijp.

Voedsel

Se roze pelikaan eet voornamelijk vis, zowel kleine als grote. In Europa en Azië leeft hij voornamelijk van karperachtigen zoals karper, brasem en voorn, aangevuld met modderkruipers, snoek en baars. In Afrika jaagt hij voornamelijk op tilapia's en andere cichliden. Hij kan een vis van 1,85 kg in zijn geheel doorslikken, en eet 900 tot 1200 gram per dag.

De roze pelikaan kan door zijn lichte bouw niet duiken, en moet dus zijn prooi van het wateroppervlak vissen. Vissen gebeurt voornamelijk in groepen, hoewel de roze pelikaan ook alleen vis kan vangen. Een groep van zes tot twintig pelikanen vormt tijdens het vissen een kring in hoefijzerformatie, en zwemt naar voren. Als de pelikanen een school vissen hebben gevonden, steken ze de snavel in het water en houden ze hun vleugels boven hun rug. Regelmatig wordt de kop haast synchroon omhoog getild, waarna het ritueel meerdere maken wordt herhaald. De vissen kunnen aan de wand aan opengesperde snavelen lastig ontsnappen en zitten zo in de val. Met de grote keelzak, met een inhoud van twaalf liter, scheppen ze zo de vis uit het water. Met de haakvormige punt aan de snavel grijpt hij de vissen vast, die hij daarna in de lucht gooit om hem weer op te vangen in de keelzak en hem inslikt.

Vlucht

Roze pelikanen behoren tot de zwaarst vliegende vogels. Om op te stijgen maken ze een aanloop over het water. Met hun brede, uitgestrekte vleugels zweven ze vaak op de thermiek. Op deze manier kunnen ze vrij lang in de lucht blijven en tot grote hoogte zweven. Ook vliegen ze vaak in V-formatie of in een schuine linie, om energie te besparen. Aangezien zijn voorganger de luchtweerstand breekt, hoeft hij zich minder in te spannen dan als hij alleen zou vliegen. Tijdens langdurige vluchten weten ze met een trage vleugelslag (70 slagen per minuut) in de lucht te blijven. Ze landen meestal op het water. Hierbij remmen ze af door de staart, de vleugels en de zwemvliezen te verspreiden.

Status op wereldschaal

De roze pelikaan gaat mogelijk in aantal achteruit, maar er zijn geen 'harde' cijfers over trends. Deze pelikaan heeft te lijden door aantastingen in het leefgebied zoals drooglegging van moerassen, aanleg van infrastructuur en watervervuiling, verder door de jacht en overbevising. Echter, met deze soort gaat het minder slecht dan met de verwante kroeskoppelikaan, want de roze pelikaan heeft een enorm groot verspreidingsgebied en daardoor is de kans op de status kwetsbaar (voor uitsterving) gering. Om deze redenen staat deze pelikaan als niet bedreigd op de Rode Lijst van de IUCN. [Pelecanus onocrotalus \(Great White Pelican\) \(iucnredlist.org\)](#)

Voorkomen in West-Europa en Nederland

Soms verdwalen roze pelikanen tijdens de trek tot aan in Nederland, maar dit komt zelden voor. Tussen 1975 en 2006 zijn er negen waarnemingen die volgens de Dutch Birding Association (DBA) afkomstig zijn van in het wild levende dieren. In Nederland wordt deze soort als een dwaalgast waargenomen. Op de website van Dutchavifauna [Overzicht van alle in Nederland waargenomen vogels - Dutch Avifauna](#) staat meer informatie over het voorkomen van deze soort in Nederland en een lijst met alle gedocumenteerde gevallen. Waarnemingen van deze soort worden beoordeeld door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA). Een exemplaar die in 2018-2020 in het Reestdal (bij ooievaarstation en mee-etend van de eendagskuikens) verbleef, is uiteindelijk niet door het CDNA aanvaard. Daarom zijn alle meldingen op waarneming.nl door de admins op 'escape' gezet. Zie voor een toelichting op [CDNA-mededelingen: toelichting recente besluiten - Dutch Avifauna](#)

Voor wie deze roze pelikaan gemist heeft, wat bijna onmogelijk is omdat de vogel er bijna twee jaar heeft gezeten, hier een kort filmpje: [Great White Pelican in Dutch landscape - Roze Pelikaan - YouTube](#)

In Duitsland komt hij vaker als dwaalgast voor. In het Bodensee is ooit zelfs een zwerm van ongeveer 130 dieren waargenomen.

Bron: Dutch Birding, waarneming.nl Wikipedia, IUCN

Hoe heet deze vogel?

Oplossingen voor 15 oktober 2021

Inzenden naar Roel Janssen (r.j.janssen@online.nl)

putter

foto Roel Janssen

Vogelwerkgroep Midden Overijssel

Bankrekening: NL62ABNA0591160706
t.n.v. Vogelwerkgroep Midden Overijssel
te Nijverdal

Secretariaat: Beatrixstraat 2
7442 SC Nijverdal

Telefoon: 06-42733996

E-mail: info@vogelwerkgroepmiddenoverijssel.nl

Website: www.vogelwerkgroepmiddenoverijssel.nl

De VMO rekt het gebied tussen Ommen, Wierden, Markelo en Raalte als haar werkgebied. Activiteiten van de vogelwerkgroep zijn o.a.:

- het uitvoeren van broedvogelinventarisaties
- het houden van excursies voor leden
- het op aanvraag organiseren van vogelexcursies in de regio
- het uitgeven van dit verenigingsblad

De werkgroep doet mee aan landelijke tellingen van het SOVON en Vogelbescherming Nederland.

Het bestuur van de VMO bestaat uit:

Gerrit Dommerholt	voorzitter	Nijverdal	(06-11539430)
Ronny Hullejie	secretaris	Nijverdal	(06-42733996)
Jan Bosscher	penningmeester	Nijverdal	(0548-619932)
Roel Janssen	bestuurslid	Hatter	(06-15428467)
Erik Busser	bestuurslid	Wierden	(06-34862016)

Lidmaatschap 20,- euro per jaar.

De vereniging kent ook donateurs, die de vereniging financieel ondersteunen. Donateurs krijgen een abonnement op Caprimulgus.

Meer weten over de Vogelwerkgroep Midden Overijssel of lid of donateur worden, neem dan contact op met een van de bestuursleden of verzend een e-mail.

Volg de vogelwerkgroep ook op Twitter en Facebook:

<https://www.facebook.com/Vogelwerkgroep-Midden-Overijssel-251725534866136/>

<https://twitter.com/VWGMidOverijsse>

